46ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 453 Կ. ՊՈԼԻՍ, 9/22 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1902 ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 19 ՐԷՋԷՊ 9 ԹԸՇՐԻՆԸ ԷՎՎԷԼ 1318

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÉI-EFKIAR
38, Grand' Rue de la S-Porte, 38
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻՆ
38, Պազէ Մի մասէթ, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եա չեն տրուիր։

Մանզումէի Էֆքիար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یوی وسیاسی غزتهدر
صاحب امتیازی : اوحانس فرید
اداره خانهسی : باب عالی جادهسنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Դրսուստանի համար	25 ֆր	13 ֆ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ՎԷՊՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ

Գ.

Դարուն երկրորդ կիսուն մէջ, միտքը իր տեսակէտը փոխեց դրական փիլիսոփայութեան ազդեցութեան տակ ու բնական գիտութեանց գտուած յաղթանակներուն հանդէպ։ Դրական եղան արուեստի ինչպէս գիտութեան. զուտ առարկայական ու անանձնական տարուեստի մը յղացումն ունեցան, ինչպէս առարկայական ու անանձնական է գիտութիւնը։ Ինչ որ զգայարանաց տակ չէր իյնար ու գիտարէն չէր կրնար ապացուցուիլ՝ մերժուեցաւ նոսա արուեստագէտներէն, որք 'բերուեցան այպէս մարդուն մէջ միայն մարմինը տեսնելու, բնախօսական իրողութեանց միայն կարեւորութիւն ընծայելու և բնախօսութիւնը հոգեբանութեան հետ չփոթելու։ Այս վերջինը յապաւուեցաւ. բառն իսկ, ինչպէս յայտնի է, Զօլայի ձիղերուն կը դպէր։ Եւ այպէ՛ս ահա իրապաշտ արուեստը ա՛լ ծայրատեալ արուեստն է միայն, ըստ որում զանց կ'ընէ մարդուն ամբողջ մէկ կողմը, անոր կարեւորագոյն, ազնուագոյն մասը, հոգին։ Երբ վերացում ըլլայ հոգւոյն, երբ ուրացուի ինչ որ կայ բարձրագոյն ու բացարձակ մարդոյն մէջ, իր բանականութեան սկզբունքները, իր խղճին բարոյական օրէնքները և իր հոգւոյն ըղձումները, չատ մօտ ենք մարդը իբրեւ գազան մը նկատելու, և ահա ինչ որ ըրած են բնապաշտ կոչուած վիպասանները, ամենքն ալ յոռետես, ամենքն ալ մարդկային տանջոյ տիպարներ ստեղծած ըլլալով, որք զգայարանաց օձանն ուրթս զգայական հաճոյքի որսին վազելու, աւելի կամ նուազ վտանգաւոր իրենց նմաններուն համար, իրենց ախորժակներուն աւելի կամ նուազ սաստկութեան ասաձանին համեմատ։ Այպէս են Զոլայի երեւակայած Ռուգոն-Մաքարներու ընտանիքին համբաւաւոր ժառանգական ցնխասաւորները։

Կը տեսնուի թէ տեսլապաշտ ու բնապաշտ դպրոցներուն էական տարբերութիւնը իմաստասիրական ըմբռնման տարբերութիւն մ'է. մէկ կողմ՝ արուեստը հոգեպաշտական է, մէյ կողմ՝ նիւթապաշտական. և եթէ իրապաշտութեան սկզբունքը իր գոյութեան իրաւունքն ունի քիչ մը չափազանցօրէն վերացեալ տեսլապաշտութեան մը հանդէպ, իրբոլոր արդիւնքը միայն ա'յն պայմանաւ կրնայ յառաջ բերել որ ոչինչ զեղչէ կամ զանց ընէ մարդուն մէջ, կանխակալ ոգւով յառաջուց անոր վրայ անկատար ու յոռետեսական կարծիք մը չկազմէ։ Բայց ասի, արուեստը կրնա՞յ իրապաշտ ըլլալ, բացարձակօրէն առարկայական ու անանձնական։ Արուեստագիտական գործի մ'արտադրութեան մէջ միշտ արուեստագէտին անձնականութեան բաժինը կայ։ Սա պարտաւորեալ է իր առարկան իր աչքերով, իր ականջներով դիտելու, ինչ որ միշտ իր անհատականութեան կնիքը պիտի դրոշմէ իր գործին։ Չէ կարելի վերացում ընել այդ անհատականութեան, ու այս վայրկենին՝ ուր մարդ ամենէն աւելի օտար կը կարծէ ինքզինքը իր աշխատութեան, բոլորովին անոր մէջն է թերեւս։ Ու միշտ արուեստը իրականութեան մէջ գաղափարը պիտի փնտռէ, զա՛յն ի վեր պիտի հանէ, ու իրականութենէն քաղած գոյներն ու տատղէները զայն զգալի ընելու, մասաւոր տեսիլը իրացնելու պիտի ծառայեն։ Տեսլականն ու իրականը արուեստին երկու անհրաժեշտ տարրերն են։ Իրականութենէն չափազանց հեռացող մը չպիտի կրնայ արուեստին պահանջած կեանքը տալ իր տեսիլներուն, որ գուցէ իր յղացած տեսլականն ալ՝ բնականն։ օտար՝ չշնաչգրգռէ զմեզ։ Միւս կողմէ իրականութեան պարզ ընդօրինակութիւնը ընել ձեռնարկող մը պիտի ունենայ կրկին անյաջողութիւններ նախ՝ ուր որ գաղափարի մը արտացոլումը չկայ, հոն արուեստ չկայ, վասն զի հոն կը պակսի այն ներքին միութիւնը որ արուեստագիտական գործին տարրերուն ընտրութեան ու ներդաշնակութեան պայմանն է. ասկէ՛ չատ անգամ այդպիսի գործերու մէջ այն երկայն նկարագրութիւնը ու գիտական կամ ճարտարագիտական մանրամասնութիւնը որք անյօդ կը մնան իբր բռնազբօսիկ եկամուտ մասեր. յետոյ՝ գրչով իրականին կատարեալ լուսանկարումը եթէ արուեստագէտօրէն տրժէք ալ ունենար՝ անկարելի պիտի ըլլար, վասն զի հնարաւոր չէ կատարեալ վերացում ընել մեր եսին ու լուսանկարչական գործիքի մը չեզոքութիւնը տալ մեր գրչին։ Մարդկային արուեստին բաժինը ո՛չ թէ բնութեան արտատպումն է, այլ անոր մեկնութիւնը։ Մասնաւոր զգալի իրողութիւններուն տակ ծածկուած ընդհանուր ճշմարտութիւնը, իմանալին երեւան պիտի բերէ ան։ Պղտոն իմաստութիւնը անտեսանելիոյն գիտութիւնը կը կոչէր. անտեսանելին—գաղափարը—տեսանելի ընել, կրնանք ըսել մենք ալ, արուեստին նպատակը։ Ճշմարիտ արուեստագէտը, ո՛ր դպրոցի ալ վերաբերի, նոյնը ըրած են. միայն թէ մարդուն և ընկերութեան մէջ իրապաշտ տափակութիւնը ու անանձնականութիւնը յաճախ տեսած ու տեսանելի ըրած են, մինչեւ իսկ չափազանցելով ու կարծես զրպարտելով մարդկային ընդհանուր բնութիւնը, ուանտես ըրած են բարին ու ազնիւը, լաւին փոխարէն յոռին տեսլականացնելով։ Այս իմաստով է որ քննադատը իրաւամբ Զոլան կոչած են «հակառակէն տեսլապաշտ մը» (un idéaliste à rebours)։

Ռ. Ց. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԷՆ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Խորհրդարանական եղանակը. — Նստաշրջանները. — Իռլանցի Երեսփոխանները անգլիական խորհրդարանին մէջ. — Մ. Քէօրպէրի ծրագիրը. — Լեզուական հարցը. — Ինչ կ'ըսեն Զեհերը անոր նկատմամբ։

Խորհրդարանական նստաշրջանի saison է հիմա։

Ամեն կողմ, հեշտալի արձակուրդներէն ետքը, Խորհրդարանական նստաշրջանները են որ տեղի կ'ունենան, նոր ոգեւորութիւնով մը։ Վարչապետները, արձակուրդի հանգիստէն կազդուրուած, գործի կը ձեռնարկեն բոլորովին թարմ ուժերով, և գլուխնին լեցուած հոյլ մը ծրագիրներով, որոնք՝ իրենց երկրին չահերը և դէպի յառաջդիմութեան գագաթնակէտը հասնելու ձգտումները ունին իրենց նպատակակէտ։

Այպէս, անգլիական Խորհրդարանը կը բացուի տարօրինակ նստաշրջանով մը, որուն ընթացքին Մր. Պալֆուր կը ջանայ ընդունիլ տալ կըրթական իր հռչակաւոր ծրագիրը։ Հինգշաբթի իրիկուն, առաջին նիստին մէջ մէջ իսկ, Իռլանտացի երեսփոխանները կը յարուցանեն տագնապալից միջադէպ մը, ապացուցանելու համար թէ հանդէպ անգլիական կառավարութեան իրենց ունեցած գգացումները չեն փոխուած։ Մր. Տոննել կը յամառի ճառ մը խօսիլ, մինչդեռ Մր. Պալֆուր գ'ուզէ փոքր վրդովմունքներուն՝ ասիկա սակայն չպիտի կրնայ արգիլել Իռլանտացի երեսփոխանները, որ նըմանօրինակ միջադէպ մը չյարուցանեն, յառաջիկայ նստաշրջաններուն մէջ, և չխանգարեն Խորհրդարանին աշխատութիւնները։ Սակայն Իռլանտացիք ազէկ գիտեն թէ իրենք անկարող են փոխելու իրենց պատկանող իրերու արդի կացութիւնը։

Ասոնցմէ զատ Խորհրդարանը կը զբաղի նաեւ Մր. Պալֆուրի մէկ առաջարկութեամբ, որուն նպատակն է ամէն նիստի մէջ առաջնութիւն տալ կառավարութեան ծրագիրներուն, քան երեսփոխաններու ունեցած ձեռնարկին։ Ասով Մր. Պալֆուր կ'ուզէ առաջքը առնել այն միջամտութեանց, որոնք կրնան յապաղել իր առաջարկած կըրթական ծրագրին քննարկութիւնը։ Այս քաղաքականութիւնը այնչափ սքանչելի չէ, սակայն միեւնոյն ժամանակ յայտնի չէ նաեւ անոր առաջ բերելիք արդիւնքը։ Այպէսով Մր. Պալֆուր կ'ուզէ խուսափիլ այն առաւել կամ նուազ խռովիչ խնդիրներէն, զորս հոն ամենն ընդդիմադիր կուսակցութիւնները յարուցանել, և պէտք է հաւատալ որ անիկա ասով կ'ուզէ նաեւ խորհրդարանական գործերուն կանոնաւոր ընթացք մը տալ։ Մ. Պալֆուր իր այս նպատակներուն մէջ առաջին յաղողութիւնը ձեռք ձգեց, ընդունիլ տալով իր ծրագիրը, 145ի դէմ 115 ձայնի առաւելութեամբ։

* * *

Մ. Քէօրպէր, — ինչպէս գրած էր «Մանզումէ» քանի մը օր առաջ,— ձեռնարկած է իր հաչտարար խորհրդակցութեանց, որով կ'ուզէ զբաղիլ Զեհերու և Գերմաններու միջեւ գոյացուելիք համաձայնութեան մը պայմաններով, լեզուներու գործածութեան խնդրին նկատմամբ։ Ցայտնի է թէ ամէն կուսակցութիւն իր ներկայացուցիչը պիտի ունենայ այս խորհրդակցութեանց մէջ, բացի համագերմաններէն, որոնք կը մերժեն այս կարգի ոեւէ վիճաբանութիւն, և որոնք անհնարելի կը մնան գերմանական ազդեցութեան բացարձակ գերակայութեան մասին։ Մ. Քէօրպէր պաշտօնագիր մը ուղղած է պատուիրակներուն, որուն մէջ մասնաւորապէս կը չեշտէ համաձայնութեան մը անհրաժեշտութիւնը, քանի որ ատ'վ է որ Խորհրդարանական աշխատութիւնները պիտի կրնան կանոնաւորաբար ընթանալ, դիւրացնելով մանաւանդ Հունգարիոյ հետ գոյացուելիք համաձայնութեան խնդիրը, մաքսային սակացոյցին նկատմամբ, որ մինչեւ ատեն՝ ի վեր կը զբաղեցնէ երկու տերութեանց Խորհրդարանները։ Մ. Քէօրպէր ասկէ զատ պատուիրակներուն յանձնած է ծրագիր մը բնագիրը, որ կը բովանդակէ խնդրին առժամեայ կարգադրութեան համար ձեռք առնուելիք միջոցները։

Մ. Քէօրպէրի զանազան կուսակցութեանց պատուիրակներուն քննութեան յանձնած այդ ծրագիրը բաւական համապատասխան է կառավարութեան կողմէ երկու տարի առաջ առաջարկուած կարգադրութեան ծրագրին։

Զեհ պատգամաւորները այս ծրագիրը սառանցուն պէս, նիստ մը գումարեցին, քննելու համար զայն, և յետքննութեան միտաձայնութեամբ յայտարարեցին որ կառավարութեան ներկայացուցած ծրագիրը՝ այնպէս՝ ինչպէս խմբագրուած էր, ոչ միայն անընդունելի էր, այլ նոյն իսկ անվիճելի, որովհետեւ անոր մէջ նկատողութեան առնուած չէր Զեհերուն պահանջումները։ Պատուիրակները կ'ըսեն նաեւ թէ, եթէ Մ. Քէօրպէր չբարեփոխէ իր ծրագիրը, զայն վերածելով իրենց պահանջումներուն գոհացում տուող վիճակի մը, Զեհերը չպիտի ուզեն ինքզինքին զուարճալիքի առարկայ դարձնել։

Այս յայտարարութիւնը այնքան լրջակ, այնքան վճռական և այնքան պաշտօնական է որ, անոր առջեւ իրաւունք կը տանան անոնք՝ որոնք սկեպտիկութիւն կը յայտնին ատենով գերմանական մամուլին սա յայտարարութեան թէ՝ վերջին խորհրդակցութիւնը գոհացուցիչ արդիւնքներ ունեցած է։ Ինչ որ ալ ըսուի, ներկայ պայմաններուն մէջ, համաձայնութեան մը գալ դժուար է, և կրնայ հիմակուց կանխատեսուիլ որ՝ Զեհերը առաջին առթիւ Ռայխսրաթի մէջ ձեռք պիտի առնեն իրենց առաջադրած վարմունքը, որ է խոչընդոտ հանդիսանալ անոր գործերուն։ Ուրեմն Մ. Քէօրպէր ինչպէս պիտի կրնայ քուէարկել հունգարական համաձայնութիւնը։

Է. Պ.

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ՆԱՐԵԿԸ

Միմիայն «Մանզումէ»ի այն ընթերցողներուն յայտուկ է, որոնք թիւ 431էն սկսեալ թերթ կը գնեն։ Աշխարհաբար նարեկը բացէն պիտի չծախուի։

ՈՒՂԵՒՈՐԱԿԱՆ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՊԱՐԳԵՎԱԿ

Պարիզակ, Նիկոմիդիոյ հարաւակողմը մէկ ժամ ծովու և մէկ ժամ ալ ցամաքի ճամբով հեռու, բազմամարդ գիւղաքաղաք մըն է։(*). Բլուրի մը կողին կառնած, սքանչելի դիրքով և այլազան տեսարաններով, ընդարձակ հորիզոն և դիւթիչ հանգիստակերով։ Թթենիներու և ծառաստաններու մէջ թաղուած. մաքուր օդ և ջուր. եթէ գիւղացին քիչ մը աշխատութեան և ծախք յանձն առնէ պիտի ունենայ նաեւ առատ ջուր և կանոնաւոր փողոցներ. այժմ ամրան եղանակին ջուրի նուազութիւն կը կրէ և աղտոտ ու գարշանոտ փողոցներ ունի։ Հինգ թաղերէ կը բաղկանայ. Տէրէ, Քիլիսէ, Թապրիգա, Գումլուգ և Ճէտիտ անուն։

Հայերը ունին կիսաւարտ մատուռ մը՝ Ս. Թագաւոր անուն. նաև Ս. Մինասի ուխտատեղին գիւղին գագաթը իբր քսան վայրկեան հեռաւորութեամբ, ջուրի առատ և գով ակի մը քով չինուած. ասկէ զատ Ս. Յակոբ անուն ընդարձակ և քարաչէն եկեղեցի մը՝ չորս քահանաներով. Տ. Ներսէս, Տ. Մկրտիչ, Տ. Սահակ և Տ., կարգապետ անուն. եկեղեցւոյն դէմ կը գտնուի երկսեռ մեծ դպրոց. փայտաչէն խարխուլ և նորոգութեան կարօտ չենք մը։ Ներսէսեան իբր 800 աշակերտներով Ասատուր էֆ. Յարելեանի անօրէնութեամբ և իբր 10 ուսուցիչներով, և կիրսը Շուչանեան վարժարանը իբր 400 աշակերտուհիներով և 5 ուսուցչուհիներով. կը փափաքինք այցելել այս դպրոցներն ալ բայց Խաչի տօնին պատպատառաւ Բշ. օրը փակ էր և դժբաղդաբար Գշ. օր մեկնեցայ գիւղէն։ Առաջնորդարանի կալուածներու հասոյթով կը մատակարարուին այս դպրոցներ. բոլորովին ձրի. սակայն վերջերս նոր և մեծ կալուածի մը չինութիւնն հաւասարակշռութիւնը խանգարած ըլլալով սափրուած են գոնէ կարողութիւն ունեցող ծնողքներէն փոքրիկ բան մը պահանջել ծաղկոցի աշակերտներէն տարին հինգ դահեկան իսկ բարձրագոյն կարգի ուսանողներէն միայն 10 դահ. տարին, ամիսը չհասկընաք։

Հայ-Բողոքականք իբր 120 տուն են մեծ ու պզտիկ իբր 500 ժողովուրդ. ունին Ամենասուրբ Երրորդութեան նուիրեալ եկեղեցի մը, որուն վերանշինութիւնը ատարած ըլլալով կիրակի օր Վերաբացման և նուիրման արարողութիւններն կատարուեցան մեծ հանդիսաւորութեամբ որուն 700 հոգի ներկայ էին։ Վեր. Կ. Կարապետեան երէցն է իրենց. ունին երկսեռ մանկապարտեզ մը եկեղեցւոյն տակը. իբր 45—50 մանկտիներով և ուր կը պաշտօնավարեն Օր. Ազնիւ Նալպանտեան և Օր. Զապէլ Գասապեան։ Ունին մանչերու ծաղկոց մը իբր 32 աշակերտներով, ուսուցիչ Գր. Երուանդ Պասմաճեան. իսկ աղջկանց ծաղկոցը ունի իբր 20 աղջիկներ. ուսուցչուհին է Օր. Նօսալեան. այս երկսեռ ծաղկոցները այցելելով գոհ մնացինք։

Հայ-Հռոմէականք իբր 30 տուն գիւղին հարաւ. Արեւմտեան մէկ ծայրը, ունին եկեղեցի մը և երկսեռ դպրոցներ, 150ի չափ աշակերտներով և աշակերտուհիներով, որոնք ձեռագործի կը պարապին մայրապետներու առաջնորդութեամբ. եկեղեցին ալ այցելեցինք, որ մաքուր և կոկիկ չենք մըն էր. վերերս դէպ ի կաթոլիկութիւն դիմում մը կայ և իբր 10 տնուոր փոխած են իրենց դաւանութիւնը։

Գիւղը ունի մեծաքար երեք մանարաններ որոնց մէջ կ'աշխատին ամենամեծ մասամբ կիներ և աղջիկներ. խոզակի մաքրելու և տեսակներու բրդումի միջոցին իբր 450 գործաւորուհիք կ'աշխատին. իսկ երբ խոզակի գործը կ'աւարտի իբր 250ի կ'իջնէ այս թիւը. արդէն գիւղին գլխաւոր հասոյթը և ապրուստի ճամբան է խոզակը, որուն կը սպասեն այլ մարդիկ, տարին բովանդակ իբր 10—11 ամիս թափառելով ու դեգերելով 30է աւելի սրճարաններու և չորս գինետուներու մէջ առատութիւնէ մինչեւ իրիկուն, ջանալով ժամանակը սպանել թղթախաղով, նարտով և. և. հազիւ տարին 1—2 ամիս կ'զբաղին խոզակի և թթաստաններու աշխատութեամբ. կը ցաւիմ ըսելու որ անէծք մը գարձած է կանանց աշխատութեան ասպարէզը և չտեսնելու կարող վիճակը և այսու գէշ արամադրութեանց և ծուլութեան ենթարկած է այր մարդիկը. անուշ պատուաւոր բացառութիւնները յարգելով։

Գիւղին հարաւ. արեւել. մէկ ծայրը կը գտնուի որբանոցը (Հայուհ. Վարժ. նախկին չենքը)։ Տնօրէնուհին է Մխ Նիւնէմ, որ մօր մը չափ գորովալից է հանդէպ աղայոց. անձնուէր աղջատները խնամելու. 2 նորեկ պզտիկներ տեսնելով որ տենդ ունին ու պառկած են, մօտեցաւ և քաջալերեց. դեղերը ինք անձամբ կուտայ. սքանչացայիր կորովին և ատած սիրոյն դէպի աղքատները. բոլոր սրահները պատցուց և

)(40)(

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԵՐԻՐԱՊԱՅԱՆ ԹԵՐԹՈՅՆԸ

ՄԱՐԴ ՄԱՐԻՍ

ՍԻՐՈՅ ՄՈԼՈՐԱՆՔԸ

Զ.

Նախաձեռ

—Երէ՞կ... Այո՛, յիշեցի՛. Օր. Լարոչին հետ կը խօսէի կոր...

Լիւսիէն ուզածը հասկցած էր, ուստի վրայ խօսք բերաւ.

—Կ'աշխատի՞ս կոր հիմա դուն։ Ես զինուորական ծառայութեան մէջ եմ։

«Ակ մեկնիմ, որովհետեւ գործ ունիմ։ Շնորհակալ եմ միտ քեզի, և մինչեւ կեանքիս վերջը երախտապարտ պիտի մնամ»

Ասանք ըսելով, ձեռքը երկարեց Բօ-

ղին է, մտածեց Լիւսիէն։ Բայց սա իր դէմքին վրայ, ինծի տեսնալուն նկարուած տարօրինակ արտայայտութիւնը ինչ էր... Ինծի չի ճանչնար առաջուընէ... Բնաւ տեսած չէ՛ զիս... Ու ես ալ առաջին անգամ է որ կը տեսնեմ կոր զինքը...։

Պ. տը Ֆավրէօզին որդին, ներքնապէս յուզուիլը կ'զգար, այս մտածումներով զբաղելով։

—Հա՛... Էտմոնտը կը ճանչնար։ Ինծի զայն կարծեց՝ քանի որ այնքան կը նմանինք իրարու։ Ու այս զինուորական հագուստին ներքեւ... Ա՛լ աւելի անխուսափելի էր իր մոլորանքը։ Ա՛յս է, այո՛ իր մոլորումին պատճառը. հասկցա՛յ հիմայ...։

* * *

Երբ կը քալէր երիտասարդը նոր ու տարօրինակ գաղափարներ կը խուժէին իր միտքը։

Աղջկան, զինքը տեսնելով չիկնեալէն, ուրիշ հեռեւութիւններ կը հանէր եղբօրը մասին։

—Եւ սակայն, երբ հայրս Սէն-Ժէրմէն կը բնակէր, անոնք դեռ չատ պզտիկ էին, անա՛նկ որ, մանուկ հասակի բարեկամութիւն մը կրնար ըլլալ իրենց մէջ տարածը, կը մտածէր Լիւսիէն ճամբան շարունակելով։

Եղբայրը, Պ. Լարոչ անունով անձի մըն ալ պարտք ունենալին նշանակած ու ժամ առաջ վճարել ալ չեղած էր զայն՝ առանց պատճառաբանութիւն մը ընելու։

Մասնաւորաբար աղջիկին համար չըլլա՛ր որ Էտմոնտ ըրած էր ատոնք։

Թերեւս այդ մանկական տղայութենէն, խորհրդաւոր պարագաներ մը պահուած էին Էտմոնտին հոգիին մէջ։

Արդեօք կը սիրէ՞ր...

Օր. Լարոչին դիրքը, յուզումը, ու փոխակերպումը, ասոր համապատասխան կ'ըլլային մասամբ.

—Եթէ այդպէս է, մտածեց Լիւսիէն, տղաւոր բան մը եղաւ Օր. Լարոչին ինծի Էտմոնտը կարծելը... Բաւական զբօսեցուցիչ պարագայ մըն է առ...։

Ու ներքին կարճ խորհրդածութենէ մը ետքը աւելցուց.

—Ինչ մեծ կովութիւն մը պիտի ընեմ, եթէ անուս «Էտմոնտ» է չըսեմ՝ քանի որ Պ. Լարոչը այնքան հարուստ մէկն է, եւ իր աղջիկը նուազ ընտրուած պատառ մը չէ...։

Ցետոյ որոշեց ինքզինքն.

—Երբ Էտմոնտին պատմեմ, իրեն հին բարեկամուհիին խաղացած խաղս, կը յուսամ որ բաւական մեծ զուարճութիւն պիտի կրնամ պատճառել իրեն։

* * *

Լիւսիէն հակառակ իր տուած որոշումին, եղբօրը նամակ գրած ատենը Օր. Լարոչին խօսքը անգամ չբերաւ։

Սակայն և այնպէս, չէ՛ր մոռցած այն անակնկալ հանդիպումը, և պաշտելի ժանէթին անջնջելի յիշատակը պահած էր սրտին մէջ։

Նո՛յն իսկ, քանի մը ըղձանքներ բոյն դրին իր հոգիին խորը, որովհետեւ օր մը ըսաւ ինքնին.

(*). — Կը կարծուի թէ 150 տարիի չափ առաջ, Ակնայ Պաքչէճիկ անուն գիւղէն գաղթած են նախապէս. ապա Սվազի կողմերէն կարգ մը գաղթականք աւելի չենցուցած են գիւղը։

—Ինչ սիրուն կին մը պիտի ըլլայ Օր. Լարոչ...

Ու քանի մը օր ետքը.

—Թերեւս Էտմոնտ ալ չի՛ սիրեր զայն, որովհետեւ ինը տարի է տեսած չէ...։

Լիւսիէն ինքզինքը բռնուած կը զգար, ու կիրակի օրերը քանի մը անգամ կը չափչփէր քարտիզը՝ ժանէթը տեսնելու յոյսով. և սակայն օր մը չի հանդիպեցաւ անոր։

—Ա՛խ. չիտակը ամօթալի բան մըն է սա. մեր հօր անունց պարտք ունենալը...։

Իրաւամբ, ալ բնա՛ւ պատեհութիւն մը չունեցաւ ժանը տեսնելու։

* * *

Թարգ. Շ. ՇԱՀԻՆ

(Շարունակելի)

մանրակրկիտ տեղեկութիւններ հաղորդեց. ներկայացուց այն 2 Հայ տարէց կիներն որ մայր կը կոչուին և գիշեր ցերեկ կ'աշխատին տղոց հագուստներու կարով և մաքրութեամբը, 75 տղաք կան սակայն քիչ օրէն 82 պիտի ըլլայ անոնց թիւը. տարիքին է 5—16 տարեկան։ Տարեկան ծախքն է 5—600 ոսկի. բարեսէրներէ կը գանձուի։ Որբանոցը ունի իր յատուկ դպրոցը. տարէցները Բարձ. Վարժ. կ'աշակերտեն իբր ցորեկօթիկ։ Արտաքսից ճիւղեր ալ ակսուած է գործուիլ հիւսուածոյներ և. նաև կազմարարութեան, վարպետի մը յաջողութեան առկ բաւական մշակած են այս ճիւղը։

Պարտիզակի գործը, փառքն է Ամերիկեան Բարձրագոյն Վարժարանը. Որբանոցին մտիկը ընդարձակ ու փառաւոր չենքով օդաւէտ և անուշին վայելուչ բարձրադիր գիւղաքաղաքին մէկ ծայրը եզերուած ընդարձակ պարտէզներով և վերջերս գնուած խաղավայրերով։ Տնօրէնն է Վեր. Տք. Զէմպլրոս. կարող, անձնուէր անձնաւորութիւն մը, որ իր մեծութեան մէջ կը փայլի խոնարհութիւնը. 70 գիշերօթիկ և 30 ցերեկօթիկներ յանձնուած են իր խնամքդ. ուսուցչական մարմինը կազմուած է իրենց պաշտօնին գիտակ 9 անձերէ, որոնք են Տնօրէնի որդին Մր. Բօպէրի Զեմպլրոս, Սարգիս էֆ. Գասապեան, Արմենակ էֆ. Տէր-Յակոբեան, Մինաս էֆ. Մալեան, Տոքթ. Տէր-Սանեփանեան էֆ., Մանուկ էֆ. Թադէոսեան, Արշակ էֆ. Եազուպեան և Գրիգոր էֆ. Մխալեան։

Այն վարժարանը այս գիւղաքաղաքին և չրջակայից օգտակար եղած է և աւելին կրնայ ըլլալ եթէ քիչ մը աւելի օգտուիլ գիտնան։ Տարեկան 1100—1200 ոսկի ծախս ունի. ցերեկօթիկներն նախապատասխանը մէկ իսկ բարձր կարգերը տարեկան երկու ոսկի միայն կը վճարեն։

Գիշերօթիկ աշակերտաց համար ալ ամէն դիւրութիւն կայ ընդարձակ նընջասենեակներ առատ մաքուր ջուր և լուացարաններ. մաքուր և անդաստար ուտեստ. աշակերտաց առողջութեան շատ հոգ կը տարուի միշտ ի մտի ունենալով թէ ասողջ փոքր ասողջ մարմնոյ մէջէն բնակի. նաև առողջ դաստիարակութիւն. բրօքականայական ոչինչ կայ դպրոցին մէջ. բայց կրօնքի և կրօնական դասաւանդութեանց ժամանակ սահմանուած է պէտք եղածին չափ. և իրենց բարի վարուց համար խնամով հսկողութիւն չի պակսիր. ուրուն համար ուրախ եղայ, և երբ պատեհութիւն չնորհուեցաւ ինձ խօսիլ աշակերտաց. չեշտեցի հաստատութեանս այս մեծ առաւելութիւնը, քանի որ կրկնելով թէ գիտութիւնը առանց կրօնի. մշակեալ միտք մը առանց մշակեալ սրտի, բան մը չարժեր և յաճախ չարիք կ'արտադրէ. երանի թէ մեր բոլոր կրթական հաստատութեանց ուշադրութեան առարկայ ըլլար ու իրր նշանաւոր ծառայէր. կրօնքն ու գիտութիւն ուսում զուգընթաց յառաջանար և մշակուէր մեր համայնքին ամէն խաւերուն մէջ։

Գ. Ա. ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ

Խորհրդարանին առաջին նիստը աղմկալից նիստ մը եղաւ։ Իռլանդացի նախարար Մր. Ուինտրմ սուլումներով ընդունուեցաւ, և օրակարգի կարգադրման համար դանկիին առաջարկին քուէարկութիւնը յետաձգուեցաւ, յուզմունքէն անցքի մը պատճառաւ։ Իռլանդացի երեսփոխան Տ'Օնէլ մերժեց նախագահին որոշումը, որով քուէարկութիւն կ'առաջարկէր։ Իռլանդացի երեսփոխանները մեծ աղմուկ հանեցին։ Տ'Օնէլ ուզեց ճառ մը խօսիլ, առանց ականջ դնելու նախագահին, որ հանդարտութեան կը հրաւիրէր։ Ասոր վրայ Մր. Պալֆուր առաջարկեց չաթ մը արտաքսել խռովութիւն յարուցանողները։

Տ'Օնէլ ասիկա լսածին պէս նախագահին աթոռին մօտեցաւ և կռուփովը սպառնաց Պալֆուրի, անոր երեսն ի վեր պոռալով։ Սակայն երեսփոխանները հանած աղմուկէն իր արտասանած բառերը չլսուեցան որոշապէս։ Մր. Պալֆուր Տ'Օնէլի չարժուձեւերուն վրայ խնդալով, ետ քաշուեցաւ միայն քիչ մը, անտարբեր երեւոյթով։ Վերջապէս Տ'Օնէլի դադարումը որոշուեցաւ, երբ ան մեկնած էր արդէն։

ՎԷՆԵԶՈՒԷԼԱՅԻ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Վիլէմադատէն 16 հոկտ. թուականով կը հեռագրեն թէ, Լա Վիքթորիայի մէջ սկսող կռուին ներկայ չէին Մաթու և Մէնտոչա զօրավարները։ Ապստամբներուն թիւը 3,100 էր։ Նախագահ Բասդրօ երկու անգամ յարձակման հրաւիրեց իր զօրքերը։ Զօրավար Կուէվարա ինկաւ, իսկ զօրավար Ալբալդարա ծանրապէս վիրաւորուեցաւ։ Իրիկուան դէմ Բասդրօի զօրքերուն յաջողութիւնը այնչափ յոյս չէր ներշնչեր, սակայն Հոմէցի հանելէն ետքը յուսալից դարձաւ։ Կռիւը նորէն սկսաւ երեքշաբթի առտու։ Իրիկուան Բասդրօ իր զօրքերով Լա Վիքթորիա նահանջելուն պատճառաւ կռիւը դադրեցաւ։ Նոյն օրը հասան Մաթօս և Մէնտոչա զօրավարները՝ իրենց զօրքերով, որով ապստամբներուն թիւը 9,000ի բարձրացաւ։

Մինչեւ առջի օրպայքարը չարունակուեցաւ և Բասդրօ նոր զօրքերով իր խումբին թիւը հասցուց 6,000ի։ Թընդանօթները մեծ գործ կատարեցին այս կռիւներուն միջոցին։ Լա Վիքթորիայի մէջ այս միջոցին պաղար չկայ և վիրաւորներուն թիւը խիստ չատ է։ Ապստամբները յարձակեցան նաև երեքշաբթի օր, Վալենցոյ վրայ։

ՌԱՑԽՍԹԱԿԻՆ ՄԷՋ

Ուրբաթ օր Բոյխսթակին մէջ վերբսկսաւ մաքսային նոր սակացոյցի ծրագրին վիճաբանութիւնը։ Ընկերվարական բազմաթիւ բանախօսներ. մերժեցին կառավարութեան, ինչպէս նաև Ճանձնաժողովին ներկայացուցած առաջարկները։

Զախակողմեաններու բողոքին մէջ, Մ. Բասաչէ ազատական-ազգայնական, ցաւ յայտնեց որ Բոյխսթակը ժամանակ կը կորսնցնէ ունկնդրելով ընկերվարականներու բանախօսութիւնները, որոնք երեք ու կէս ժամ կը տեւեն, և որոնք կը ծառայեն միայն քուէարկութեան խափանման։ Մ. Բասաչէ յայտարարեց թէ ինք համամիտ է կառավարութեան ծրագրին։

Մ. Քանէց պահպանողականներուն անունով յայտարարեց թէ, իր կուսակցութեան մեծամասնութիւնը կը բաղձայ բարձրացնել սակացոյցը, իսկ փոքրամասնութիւնը, որուն անունով խօսեցաւ ինք, կ'ուզէ իջեցնել, դաշնագրութեան համապատասխանեցնելու համար գայն։

Իսկ Մ. Հէրօլտ ըսաւ թէ կայ ուրիշ կուսակցութիւն մըն ալ, որ պիտի պաշտպանէ Ճանձնաժողովին առաջարկը, կառավարութեան ներկայացուցած առաջարկին դէմ։

Վիճաբանութիւնը պիտի չարունակուի չարաթ օր։

ՍԵՐԳԻԱ

Մ. Վուչիչ պաշտօնէ հրաժարումը վերջնականապէս ընդունուեցաւ։ Թագաւորը խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ զանազան կուսակցութեանց դիւանագէտներուն հետ։ Հաւանական կը նրկատուի խմբակցական նախարարութեան մը կազմութիւնը, որ բաղկանայ յառաջդէմաստներէ, չեղոքներէ, արմատականներէ, ազատականներէ և չափաւորականներէ։

Զօրավար Զինցուր-Մարքովիչի պաշտօն տրուած է կազմել նոր դասիները։ Առաջարկուած նախարարներն են՝ արտաքին գործոց նախարարութեան համար՝ Մ. Սիմիչ-ղանիչ, նախկին դեսպան Լոնտոնի, դատական նախարար՝ բրոֆէսէօր Ճաբիչանովիչ, հանրային կրթութեան նախարար՝ բրոֆէսէօր Սթանիլքովիչ, առեւտրական նախարար՝ Մ. Ուրիան Մատինքովիչ, Պելկրատի գաւառապետը, պատերազմական նախարար՝ զօրավար Միլովան Բանովիչ, ներքին գործոց նախարար՝ Մ. Թօտորովիչ։ Կ'ըսուի թէ նոր դասիները առանց խորհրդարանի պիտի գործէ, այսինքն բացարձակ իրաւասութեան դրութեամբ։ Վերջնական որոշումը հաւանականաբար պիտի տրուի չաբաթ օր։

ԲՈՐԹՈՒԿԱԼԻ ԹԱԳԱՒՈՐԸ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

Բորթուկալի թագաւորը՝ հետեւորդութեամբ ծովակալ Քարէլլօի, նաւապետ Պրեթօ Պաստրի, անձնական քարտուղար կոմս Առնօզօի և դանազան սպաներու, ուրբաթ օր Հէնտէլն անցաւ։ Բարիզի Բորթուկալեան դեսպան Մ. Սուչա Ռոզա, հինգշաբթի օր հասաւ ահմանագլուխ, ուր կը սպասէր թագաւորին, ընկերակցութեամբ գնդապետ Սուէրօսի, որ ղրկուած էր բարիդալուստ մաղթելու Բորթուկալի վեհապետին։ Թագաւորը ուրբաթ գիշեր Բարիզ հասաւ իր հետեւորդներով։ Դիմաւորութեան գացած էր նոյնպէս Սպանիոյ դեսպանը, որ ողջունեց Դարլօս թագաւորը, երբ նորին Վեհափառութիւնը սպանիական հողէն անցնելով ֆրանսական հողը կը կոխէր։

Վեհապետը ընդունուեցաւ ֆրանսացի պաշտօնատարներու և բորթուկալեան գաղթականութեան անդամներուն կողմէ, որոնք Օրսէյի քարափին կայարանը կը դիմէին, որ զարդարուած էր գորգերով և ֆրանսական ու բորթուկալեան դրօշներով։

Կը ծանուցուի թէ, մօտաւոր ժամանակի մը մէջ Ամէլի թագուհին ալ պիտի այցելէ Ֆրանսա, ընկերակցութեամբ իր երկու աղոց։

Աշխարհաբար Նարեկ

Թարգմանեց ՔԱՍԻՄ

ԿԱՐԴԱԼ ԵՐԲՈՐԴ ԵՐԵՍԸ

ԽՆԱՄՈՎ ՊԱՀԵՑԷՔ ԹԻՒԵՐԸ

23—120

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ

«Տէյլի Էքսբրէս» հիմնական պատճառներու յենլով կը յայտարարէ թէ, Լորա Լէնսատունի արտաքին գործոց նախարարութեան գլուխը անցնելէն ի վեր, Օրսէյի քարափի վարչութեան անգլիական արտաքին գործոց նախարարութեան միջեւ սկսուած բանակցութիւնները եզրակացութեան մը պիտի յանգեցնեն Անգլիոյ և Ֆրանսայի միջեւ գոյութիւն ունեցող բոլոր լուրջ խնդիրները, որոնցմէ են օրինակի համար, Նոր Երկրի, Արեւելեան Ափրիկէի, Մայրագոյն Արեւելքի, Նոր Գալէտոնիոյ հարցերը։ Այս բանակցութիւնները, կ'աւելցնէ անգլիական թերթը, հեռու են դեռ վերջացած նրկատուելէ, բայց հասած են արդէն այն կէտին, որ գուշակել կուտայ իրենց վերջնական յաջողութեան կարելիութիւնը։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՃԱՊՈՆ

Օսէսայէն «Թայմզ»ի կը հեռագրեն հոկտ. 16 թուականով թէ, ռաւեւտրական յարաբերութեանց մասին Ռուսիոյ և Ճապոնի միջեւ ձեռք առնուած բանակցութիւնները վերջնական կէտին վրայ են։

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Ներքին գործոց նախարարը իր պաշտօնակիցներուն տեղեկացուց Անդալուզիոյ կացութիւնը, և այն միջոցները զորս ձեռք պիտի առնէր։ Պահանջեց նաև ընտրական բարեփոխութեան մը վաւերացումը։ Նախարարները յետոյ զբաղեցան խորհրդաբանական յառաջիկայ գործերով։ Խորհուրդը պարտականութիւն տուաւ Մ. Մօռէի՝ միջոցներ ձեռք առնելու՝ պատուասիրելու համար Արժանթինի հանրապետութեան փոխ նախագահը, որ Բարիզէ կը սպասուի, սպանիական կառավարութիւնը կ'ուսումնասիրէ ըմբոստներուն դէմ միջոցներ ձեռք առնելու պայմանները։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՎԻԵՆՆԱ, 20 Հոկտ.— Ցունատանի թագաւորը անպայման կերպով Վիեննա պիտի ժամանէ հոկտ. 28ին։ Քանի մը օր մնալով Ֆրանց Եսէֆի կայսեր կողմէ պիտի ընդունուի։

ԲԱՐԻԶ.— Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովը 179 ի դէմ 285 ձայնով մերժեց Մ. Ռոչի պահանջած ստիպողութիւնը Եկեղեցիին եւ Պետութեան բաժանման առաջարկութեանը մասին։ Միանգամայն մերժեց Մ. Տրժոթէի կողմէ յունիսին ներկայացուած առաջարկութեան ստիպողութիւնը՝ եւրոպացոյցին մէջ կրօնական սակերու ջնջման մասին։ Ժողովը ընդունեց Մ. Ռէվիյեանի առաջարկութեան ստիպողութիւնը՝ 33 անդամէ յանձնաժողով մը կազմելու որուն յղոյն՝ Պետութեան ու Եկեղեցիին անջատման, Բոնքորտայի դաղրած հսկակուելուն եւայլն վերաբերող բոլոր առաջարկութիւնները։ Ծովային Նախարար Մ. Բէլլբեան, Մ. Ֆէրրէթի հարցապնդումին պատասխանելով, բողոքեց՝ ընդծովեայ չոգենաւներու յատակաձեւերը յայտնուած ըլլալու խօսքին դէմ։ Ժողովը յետոյ պարզ օրակարգ քուէարկեց 22 ի դէմ 335 ձայնով։

—Մարոքի ու Ալժէրիոյ սահմանագլուխի խնդիրը կարգադրուեցաւ՝ Ֆրանսայի համար գոհացուցիչ կերպով։

—Պոէր զօրավարները Բարիզ գտնուած միջոցին անոնց յանձնուած նպաստին գումարը հասաւ 2,100,000 ֆր.։

—Նախարարապետ Մ. Քոմպ ամէն յարաբերութիւն խզած է, միաբանութեանց օրէնքին դէմ տրուած բողոքագիրը ստորագրող 74 եպիսկոպոսներու հետ։

ՀՌՈՄ.— Վատիկան Մ. Նահանգները ղրկեց մսնէնեէօր Կուիտին՝ դիւանագիտական յարաբերութեանց հիմերուն վրայ բանակցելու։

ԱԹԷՆՔ.—Կը ծանուցուի թէ Իտալիոյ թագաւորը ու թագուհին Աթէնք պիտի երթան նոյեմբերի վերջերը։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.—Ցորենի գինը նորէն բարձրացաւ։ Վերջին գինն է 78.50 հատատուն։

ԼՈՆՏՈՆ.— «Ֆինէնչիալ Նիւզ» կ'ըսէ թէ վերապահութեամբ պէտք է ընդունիլ այն զրոյցը թէ Ռուլկարիա, իր վերջին փոխառութեան յաջողութենէն քաջալերուած, մտադիր է «Ռոնվէրսիոն» մը ընել, գարնան կատարուելիք մեծ փոխառութեամբ մը։

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Էրլիեէթ վէ հիւսնը խրամէթինէ մէպնի, Եանեա վէ Ճեքարա վիլայեթլերի Մալիյէ միւֆեթթիշի սատաեթլու Իպրահիմ էֆ. հաղրմիթլերինէ թէրֆիէն ուլէա սընիքը եվվելի րիւթպէսի թէվճիհ պույրուլմուշ ամբր։

ԹԷՊԼԻՂԱԹԸ ՐԷՍՄԻՑԵԷ

Եանեա վիլայեթինէ վագը Նարտէ քէօրրիւսի թարիգի իլէ Եունանիսթանը Արթա մէրքէզինէ թէմտիտ օլունմագտա պուլունան խաթթը թէլէկրաֆի՝ սայէի մուաֆագաեէթվայի հազրէթը Խիւֆիթթբէնտիրտ իբտալ օլունարագ, էֆրէնտի թէյրինը էվվելկի պիրինտէն իթթիսարէն մուխապէրեէ միւպաշէրէթ օլունտուղը, վէ պու թարիգէ թէսթի դէլընճաճագ թէլէկրաֆնամէլէր իւճիրթթընը՝ Գոթէրէն եէնիչէհիր թարիգի թարիֆէսինէ թաշիգէն տավզ ու խաթիֆա օլունճաղը Բօսթա վէ Թէլէկրաֆ նէզարէթը ալիյէսինէ պիտիրիլմիշ տիր։

ՆԵՐՔԻՆ

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ Ֆէրտինանտ իշխանին Պոլիս այցելելուն լուրը կը հաստատուի, կ'ըսէ Վիէննական թերթ մը։

—«Պերլիներ Լոքալ անձայկէր» կ'ըսէ թէ Պուլկարական էկզարքը հեռագրով յանձնարարած է մետրոպոլիտներուն և Պուլկար հասարակութեանց, իրենց խաղաղասէր ընթացքէն չգաժնուիլ և մերժել դուրսէն եկող ոեէ դրդում։

—Պուլկարիոյ հանր. կրթութեան նախարար Մ. Քոնթանթինոֆ հրաժարած և իր հրաժարականը ընդունուած է։ բայց յիշեալը մինչեւ նորի մը ընտրութիւնը պիտի չարունակէ իր գործը։

ՄԻՏԻԼԻՒԻ մէջ օդային կռիւ հաստատման առժամեայ ընդունելութիւնը կատարելու համար Հանր. չինութեանց նախարարութեան երկրաչափներէն Մ. Լէքլէր ուրիշի մը հետ Միտիլի պիտի երթայ։

ԻԶՄԻՐԻ մէջ երաշտութիւն կը տիրէ և երկրագործ մասրդը ակնդէտ անձրեւի կը սպասէ։

ՍԵՐԳԻՈՅ ԵՒ ԲՈՒԼԱՏԱՂԻ սահմանագլուխի ընդհ. քննիչ և կայս. թիկնապահ Անմէտ Համտի փաշա վեհ. Սուլթանին մատուցած է Բօսովայի նահանգին մէջ գտնուած բոլոր հասարակաց չէնքերուն լուսանկարները պարունակող ալպիւմ մը։

ՏԷՕՇԶԼ ՊԱՆԻի անօրէն Մ. Կուինէր առջի օր այցելեց Արտաքին գործոց, Առեւտրական և Հանրօգուտ չինութեանց և Ելմտական նախարարներուն և Պետական Խորհուրդի նախագահին։

Մ. Կուինէր այցելեց Հայաբր Բաշայի նաւահանգիստը և աչքէ անցուց քարափին չինութիւնները։

Մ. Կուինէր մինչեւ Գոնիա պտոյտ մը պիտի կատարէ Անատօլուի երկաթուղիի գիծին վրայ։

Մ. Կուինէր առջի գիշեր ներկայ գտնուեցաւ գերման դեսպանին տուած մէկ ճաշին, իսկ երէկ գիշեր ալ ճաշեց Կայս. Պալատին մէջ։

ՕՍՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆՔԱՑԻՆ անօրէն Սըր Համիլթըն Լանկի մօտակայ մեկնումին ուրեմն, նոյն պանքային անօրէնութիւնը մեծ հարկերոյթ մը պիտի տայ ի պտուտ անոր։ Սէրքէր տ'Օրիանի սրանին մէջ։

—Բարիզի Օսմ. Պանքային վարիչ Պ. ոը Նէոֆիլիզ և Պոլսոյ ճիւղին դերանօրէն Մ. Մալթաս, երէկ Բարիզէն Պոլիս եկան։

ԴԱՆՈՒԲԻ ՋՐԱՆՑՔԻՆ վերջին հատուածին բացումը՝ առջի օր կատարուեցաւ Թուլչայի և Սուլինայի միջեւ։ Ներկայ էին Ռումանիոյ գահաժառանգ իշխանը ու իշխանուհին, Ռումանիոյ նախարարները, դեսպանները ու անոնց զինուորական կցորդները, Դանուբի յանձնաժողովին անդամները և օտար պահականաւները։ Ցանձնաժողովին նախագահ Մ. Պորէէք բաժակ պարպած է Ռումանիոյ թագաւորին և արքայական գերդաստանին համար։ Գահաժառանգ իշխանն ալ բաժակ պարպած է ներկայացուցիչ ունեցող վեհապետներուն կենացը, և վեր հանած է յանձնաժողովին կատարած աշխատութեանց կարեւորութիւնը։

Զրանցքը ամբողջացած ըլլալով ճամբան 22 քիլոմէթր կարճցած է։ Իշխանը ու իշխանուհին այցելած են նաև բոլոր պահականաւերը։

ՇՈՎԱՑԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐ Հասան փաշայի ակարութիւնը կը չարունակուի։ Առջի օր ուզթ. Հիւսնի, Նաֆիլեան, Զամպաքօ և Բոզմա փաշաները բժշկական խորհրդակցութիւն մը կատարեցին անոր մասին։

ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ ԻՏԱՏԻՕՅԷ երեք վարժարաններ միայն կային, Մէրճանի, Իւսկիւտարի և Վէֆիայի։ Կրթական նախարարութիւնը նկատելով որ Բիւշտիէ վարժարաններուն չրջանաւարտները տակաւ կը չատնան որոշեց ուրիշ Իտալիայէ վարժարան մըն ալ հաստատել։

ԱՓՐ. ՏՐԻՊՈԼԻՍԻ ԵՒ ՊԷՆԿԱՁԻի մէջ կատարուած մարդահամարը ամբողջացած ըլլալով, կայս. Իրատէ մը կը համաձայն վիճակով զինուորագրութեան պիտի ձեռնարկուի։

ՄԷՍԱԺԸՐԻ ՄԱՐԻԹԻՄ ընկերութեան բաժնետէրերու ժողովը որ հոկտ. 25ին Բարիզի մէջ պիտի գումարուի, ներքին կանոնագրին համար զանազան փոփոխութիւններու վրայ պիտի խորհրդակցի, մանաւանդ դրամագլուխին զեղչման մասին։ Ընկերութիւնը պիտի կրնայ նոր չոգենաւներ չինել հասոյթի նոր աղբիւրներով։

ՀԵՌԱԳՐԱԳԻՐ.— Եէմէնի նահանգային կեդրոնը, Սանաայի և Հոդէյտայի միջեւ հեռագրական նոր գիծ մը պիտի հաստատուի։

—Մանասթիրի Թոսքա գիւղախումբին կեդրոնը հեռագրատուն մը հաստատուեցաւ։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴի անդամ Ճավիտ փաշայի 4500 դրուշ հանգստեան թոշակ յատկացուեցաւ։

ԱՏԱՆԱՑԻ նահանգին բամպակի հունտերուն արտածումը արգիլուեցաւ, որովհետեւ նահանգին բամպակի բերքը այս տարի քիչ ըլլալով, հունտերը հարկաւ պիտի կրնան բաւել յառաջիկայ ցանքին։

ԶԻԵՐՈՒ ՄԱՌԸԸ.— Կայսերական երկիրներէ արտածուած ձիերուն իւրաքանչիւրէն մինչեւ հիմայ հինգ ոսկի մաքս կ'առնուէր ինչ արժէք ալ որ ունենար. արդ կայս. Իրատէ մը կը հրամայէ որ, ասկէ եւոք արտածուած ձիերէն, փոխանակ հինգ ոսկիի, անոնց գնահատուած արժէքին հարիւրին մէկ հարիւրմատութեամբ մաքս առնուի։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ երկաթուղիներու ընկերութիւնը խնդրեց հանր. չինութեան նախարարութենէն ընտրել Հայտար Բաշայի նուսհանգիտարին մօտակայ մասնական բացումին յանձնաժողովը։

ՔՕՂԵՐԱ.—Առջի օր Եգիպտոսի մէջ 92 դէպք և 82 մահ պատահեցաւ։

—Հոդոսի առջեւ պահակ սպասող Սանաա չոգենաւը Անթալիա պիտի երթայ ծովեզերքին վրայ հսկողութիւն կատարելու որպէսզի Նգրիպոսէ փախչողները չկրնան գաղտուկ կերպով ցամաք ելլել։

ԵԷՏԻ ԳՈՒԼԷԻ Ցունաց հիւանդանոցին մէջ, կիրակի օր տեղի ունեցաւ Ամպրուազ Մավրոքորտաթոյի յիշատակին չինուած վիրաբուժական գործողութեանց յարկին ինչպէս նաեւ Մարսիլիա բնակող Տիկին է. Զաֆիրօպուլօի 10,000 ֆր. ծախքով չինուած կիներու տարփոխիկ հիւանդութիւններուն յատուկ հիւղին բացումները, նախագահութեամբ Տ. Եօաքիմ Պաարիարքին և ներկայութեամբ հելլէն դեսպան իշխան Մավրոքորտաթոյի։ Պատրիարքը նախ գնաց վիրաբուժական գործողութեանց սրահը, ուր Խաչեանգիտի արարողութենէն ետք քարոզով մը օրհնեց Ամպրուազ Մավրոքորտաթոյի յիշատակը, որուն երկու տղոց 3000 ոսկիի նուէրն էր որ միացուելով հիւանդանոցին սնուցեալին ունեցած 6000 ոսկիին, հաստատած էր այդ յարկը։ Ցետոյ Պատրիարքը այցելեց երկու յարկին բոլոր մասերն ալ, որոնք օժտուած էին գիտութեան արդի պայմաններով։ Այցելութիւններէն ետք հիւանդանոցին հոգաբարձութիւնը ճաշ մը տուաւ ի պատիւ Պատրիարքին և հելլէն դեսպանին։

ԳՐՈՒՍԱՑԻ ՇԵՐԱՄԱԲՈՅԱԿԱՆ վարժարանը այս տարի 46 չրջանաւարտ ունեցած է։ Որոնց մէջ Կեսարացի Վասիլ էֆ. Ա. և Ռուսոսթոցի Կարապետ էֆ. Մալթեան Բ. հանդիսացած ըլլալով ըստ սովորութիւն իբր նուէր մէյ մէկ մանրադէպ ստացած են. իսկ Կէյվէի Գրնմրլար գիւղէն Պողոս էֆ. Պիլէկեան և Բէսրիէցի Բոզմա էֆ. և Սվազցի Արամ էֆ. Օհանիկեան միւսներուն մօտ թիւեր ստացած ըլլալով անոնց ալ մէյմէկ մանրադէպ նուիրուեցաւ։ Նոյն վարժարանը մինչեւ հիմայ 548 չրջանաւարտ հանած է։ Այս տարուան չրջանաւարտներէն 88 իսլամ են, 10 Ցոյն և 18 Հայ, բայի վերոյիշեալներէն հետեւեալ էֆէնտիները։ Ցակոբ Տէր-Ցակոբեան՝ Պանտրմացի. Տիգրան Զիլեան՝ եէնիէցի (Խիտավէնտիկեար). Ցարութիւն Արզումանեան՝ Պանտրմացի. Կարապետ Գուլումճեան՝ Ռուսոսթոցի. Ցովհաննէս Պոյաճեան՝ Պրուսացի. Նշան Ճինկէօզեան՝ Պանտրմացի. Մկրտիչ Պէքարեան՝ Ռուսոսթոցի. Մ. Պաղտասարեան՝ Պրուսացի. Զարեհ Առաքելեան՝ նոյնպէս. Գրիգոր Անտոնեան՝ նոյնպէս. Գառնիկ Թորոսեան՝ նոյնպէս. Ցովհաննէս Քաջամիրեան՝ Օվանճիկի (Իզմիտ), Պետրոս Քարապիպերեան՝ Պրուսացի, Մելքոն Զաքրեան՝ եէնիեէ գիւղի (Խիտավէնտիկեար). Վահան Ամսալլեան՝ Պրուսացի։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՓՈԹՈՐԻԿ.—Առջի օրուան փոթորիկը մեծ վնասներու տեղի չէ տուած ինչպէս կ'ենթադրուէր. անոր գլխաւոր պարագան կայծակի անկումն էր զոր գրած էինք։ Տեղատարափը այնքան առատ էր որ շատ մը փողոցներ լիցնելու ձեւ առած էին և կոյսերուն բացուածքները նեղ գալով ջուրերը տուներուն բակերը և խանութները լցուցած են, Ագաէրայի, Բերայի, Մասմուտ փաշայի, Պալըզ Բազարի և ուրիշ կողմերը։ Թոփգապուի թրամվայը և կամուրջէն մեկնող ուրիշ թրամվայ մը Սօուգ Չէշմէի առջեւ իրենց գիծերէն ելան։ Սկիւտարի շուկային մէջ խանութներ ողողուեցան։

Պոլիս Հօճա Խայրէտտին թաղին մէջ տան մը եռաւէտ մասը փլաւ։

Հասքը Իսքէլէսիի առջին խոր թրամուկ մը (գէլըճ պալըզը) ցամաք ինկաւ։

Իսկիւտարի կառաքարձը երբ Սիրքէճի կուգար, ճամբան լաստափայտ մը կռնչեցաւ անոր անիւին, բայց չտեսմէկ կողմ առին գայն։

—Ուրբաթ իրիկուն կղզիներու Բիժիի պահակ նաւակը Գնալբի առջեւ չրջեցաւ և մէջը գտնուող 6 հոգիներ թափեցան և 3 ժամ ծովին մէջ մնալէն ետք ազատուեցան։

ԳՈՂԵՐ.—Մեծաչուկային մէջ ցավակիմի քով աշխատող Թէօտոր, ասի օր երբ վարպետին բացակայութեանը կը փորձեր դարակը կտրել, ձերբակալուեցաւ։

—Առջի օր Իսկիւտարի մէջ ձերբակալուեցաւ Եալովայի Ցովհաննէսանուն 22 տարու Հայ մը որ ասկից առաջ երբ Սարբեար, դեղագործ Լեւոն էֆի քով սպասաւոր էր, անոր դարակը կոտրած և երկաթուղիի 5 արժէթուղթ և Եգիպտական արժէթուղթ մը գողնալով փախած էր, յետոյ նոյն... պատճառով Օրթաքիւղ Մ. Քոսի տունը մտնելով անկից ալ 5 ոսկինոց դրամաթուղթ մը գրպանած ու կծիկը դրած էր։

ԷԳԻ ՆԵՆԳՈՒԹԻՒՆ.— Թուրք Թերթ մը կը պատմէ թէ Պատրէմի Ցամար անդէն, Ակրիգէ դրէնէն, Տէմի Ալի անուն մարդ մը էգ քաղ մը կը անուցանէ զայն ի հարկին գործածելու համար։ Եւ իրաւ ալ այդ քաղը որսի ատեն կը հեռաւէր իր տիրոջ և իր ոռնումներով կը հաւաքէր իր նմանները, զորս կ'որսար այդ որսորդը։

Էգի նենգութիւն.

ԴԱՏ ՄԸ.— Գրած էինք թէ եւովն անուն փաստաբան մը ինքզինքը բժշկական գործողութեան մը ենթարկած էր, որմէ 6 ժամ ետքը մեռած էր։ Մեռնողին պարագաները դարձած էին գործողութիւն կատարող տոքթ. Լէսնիտտար և Սրաթորի դէմ։ Քննիչ յանձնաժողովը նկատելով որ ատոնք դրամին սիրուն գործողութիւն կատարած են և գուցէ մահուան ալ պատճառ իրենք եղած, մեռելին ներքին ախտաւոր գործարանը չիչի մէջ դնելով բժշկական Վարժարանը զրկեց, որպէս զի քննուի և խնդիրը լուսաբանուի։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀՐԴԵՀԸ

Այս գիշեր ժամը 2½ին, Գումգապու Արապգատէ փողոցը, Ցոյներուն «Ներիվէնկի» կոչուած եկեղեցիին մօտերը «քէսէլէ»ի վաճառականներէն Ճորճի Վալաթայի բնակած իրեն սեփհական տունէն — որ «Իւնիոն» ընկերութեան ապահովագրուած էր— վերի յարկէն հրդեհ ծագելով, շնորհիւ Սպարտատեան Դրան երեք գունդերու անմիջական օգնութեանց և ջանքերուն՝ միայն յիշեալ տունը այրեցաւ։

Հրդեհին վայրը փութացած էին Ոսմիկանութեան նախարար Շեֆիք փաշա, Զիւրիխի փաշա, մէրքէզ գօմանտանը Սատաթիին փաշա, կայսերական թիկնապահներէն հազարապետ Բեազիմ պէյ. սէր գօմիսէր Թէվֆիգ էֆ., սիվիլ գօմիսէր Գասրի պէյ, հարիւրապետ Անմէտ աղա, Գումգապուի գօմիսէրներէն Մէհմէտ էֆ. և դանոն Բասիմ և Ալի էֆէնտիները։

Կ'ըսուի թէ, ինչպէս տունը նոյնպէս կանկարասիները ապահովագրուած էին և կը կարծուի թէ հրդեհը դիտմամբ ձգուած է. արդէն այս մասին ոստիկանութիւնը քննութեան ձեռնարկած է։

Ցիշեալ տանը տէրը Ճորճի, քէսէլէի վաճառականութեամբ կը զբաղի Մէրճան, որուն առեւտրական վիճակը սարտամ կացութեան մը մէջ է եղեր։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՆԻՍՏԸ

Ա Տ Ա Ն Ա Ց Ի

Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՆԱՀ

ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՒՆ ՄԷՋ

(Մեր մասնաւոր թղթակցէն)

Վարագայ Խաչի Կիրակի օրը, (29 Սեպտ.) ժամը 7ին, (Ը. Թ.), տեղի ունեցաւ Կիլիկիոյ Կաթողիկոս. ընտրութեան Ա. նիստին մասնակցելու համար Գործադիր-Տեսուչ Գեր. Տ. Մովսէս Եպիսկ. Կէօմրիւքճեանի մասնաւոր հրաւիրագիրներով՝ որոնց ընդհանուր պատգամաւորները հրաւիրուած էին՝ թուով 43, որոնք 57 քուէ կը ներկայացնէին։ Նոյն օրը, կէս օրէն վերջ որոշուած ժամուն, պատգաւորները թէ՛ կրօն., թէ աշխարհ՝ փութացին տեղւոյս Մայր եկեղեցին, որ չքեղապէս լուսազարդուած էր։ Պատգամաւորները զոյգ զոյգ կամ խումբ խումբ, ոմանք Առաջնորդարանին մէջ, ոմանք բակին մէջ կարծիքներ կը փոխանակէին իրարու հետ, անպաշտօն կերպով։

Նախագիտ Վեհ. կուսակալը, Պարի փաշա, Մէջթուպճի պէյը, կուսակալութեան թարգման Վեհ. Աւետիս էֆ.ի հետ և Ոստիկանութեան Տեսուչ Վեհ. Քեազիմ պէյ, եկեղեցւոյ բակին մէջ խռնուած հոծ բազմութեան մէջէն իր առաջ վազող վեղարաւոր վարդապետներու պատուսիրական և յարգելոց առաջնորդութեամբ՝ ելան Գործադիր-Տեսուչ Սրբազանի քով, որ Առաջնորդարանի մէջ կ'սպասէր իրենց գալստեան, անմիջապէս Ժողովը ի նիստ հրաւիրելու համար։ Կէս ժամ վերջը բոլոր պատգամաւորները Մայր-եկեղեցւոյ մէջ իրենց համար մասնաւորապէս պատրաստուած տեղերը գրաւեցին։ Ժողովին կը նախագահէր Պատուիրակ Գեր. Տ. Մովսէս Սրբազան, գործակցութեամբ և բանակցութեամբ ներուն՝ Գեր. Տ. Կիրակոս Արքեպիսկոպոս Փէքմէզեան։ Մէջթուպճի պէյը, դիւանին մօտ իրեն համար յատկապէս պատրաստուած վայրը կը գտնուէր կուսակալութեան թարգմանին հետ։

Բոլոր պատգամաւորները ոտքի վրայ կանգնած էին երբ երգուեցաւ «Այսօր երկնայինքն ուրախացան» շարականը, իբրև պատգամաւոր ներկայ գտնուող եկեղեցականներու կողմանէ յատկանշական և դաշնակաւորչեր ով։

Անմիջապէս վերջ Ժողովը բանալու համար, Գործադիր-Տեսուչ Սրբազանը թուրքերէն լեզուաւ բացման բանախօսութեան առթիւ, ցուցուց պատգամաւորաց իրենց պաշտօնին փափկութիւնը ու ծանրութիւնը, Կիլիկիոյ Ս. Աթոռին ակնածութեան և մինչև ցարդ շարունակութեան պարգևներուն վրայ հակիրճ բացատրութիւններ տուաւ և ընտրութեան պաշտօնական ձեւակերպութիւնները լուսաբանելէն յետոյ Օսմանեան մեծազոր սիրելի կայսեր առ Հայ Ազգն տուած սէրն ու գորովն չեշտելով երկար ու գերբարձակ կեանք մաղթեց Նորին Կայս. Վեհափառութեան։ Նոյնպէս իր սրտագին և անկեղծ շնորհակալիքը յայտնեց Վեհ. Պարի փաշային որ ամենայն սիրով Ժողովոյ գումարման առթիւ հարկ եղած հոգն ու խնամքը չի ղլացաւ։ Վեհ. կուսակալը փոխադարձ շնորհակալութիւն յայտնելով համաձայնութեան բացատրեց Սսոյ վանքին թշուառ վիճակը, և կատարեալ լրջութեամբ յորդորեց ներկայ պատգամաւորները, որպէսզի այս երկրորդ առիթէ օգտուելով գիտնալով թէ՝ տէրութեան և թէ եկեղեցիին համար վտանգաւոր կաթողիկոս մը ընտրեն, և Վեհ. կայսեր բարեացակամութիւնը մասնակի ընելով, ի սրաէ յայտնութիւն մը. թեց Ժողովին ու մեկնեցաւ Ոստիկանութեան Տեսուչին հետ։ Արդէն ժողովականք 43 հրաւիրեալներէն 57 ձայնով ըստ օրինի, ներկայութեան Տօմարն առորագրած էին։ Պատգամաւորներէն Տ. Ղեւոնդ Վրդ. Թուբ-Սարգիսեան իւրոյ պատգամաւորաց կարդաց Պատրիարքական կոնդակն, որուն տակերէն համառօտութիւնն ըրաւ Տ. Խորէն Ծ. Վրդ. Դիմաքեան։

Գործադիր-Տեսուչ Սրբազանը ընտրելեաց ցանկը պատրաստելու համար կազմեց Յանձնախումբ մը, որ կը բաղկանար երեք կրօնական և երեք աշխարհական անդամներէ, որոնք են. Տ. Խորէն Ծ. Վրդ. Դիմաքեան, Տ. Կարապետ քհնյ. Կիւլիւզեան, Տ. Ղեւոնդ քհնյ. Տ. Սահակեան, Մկրտիչ էֆ. Զէյվէեան, Կիրակոս էֆ. Քէչիչեան և Թաւիթ էֆ. Ուրֆալեան։

Ժողովին կէս ժամուան դադարի միջոցին Յանձնախումբը անմիջապէս խորհրդակցութեան հրաւիրուեցաւ և ընդ նախագահութեամբ պատուիրակ Սրբազանի հիմա եկեղեցական պաշտամունք կատարող, Թուրքիոյնակ 33 եպիսկոպոսներէն կազմեց ընտրելեաց ցանկն ըստ հետեւեալ ցուցակին։

Տ. Մեսրոպ Սուքիասեան, Տ. Բարթողիմէոս Զամչեան. Տ. Սահակ Խապաեան, Տ. Կիրակոս Փէքմէզեան, Տ. Մամբրէ Մարկոսեան, Տ. Սահակ Նոս Յովակիմեան, Տ. Ներսէս Ասլանեան, Տ. Գաբրիել Ձէվահիրեան, Տ. Յակոբ Աչոս, Տ. Եղիշէ Դուրեան, Տ. Մովսէս Կէօմրիւքճեան, Տ. Յովհաննէս Արշարունի, Տ. Տրդատ Պալեան, Տ. Սահակ Բագրեւանդեան, Տ. Արիստակէս Վանքեան եպիսկոպոսները։

Ճիշտ ժամը 9½ին բոլոր պատգամաւորները վերստին ի նիստ կոչուելով պատուիրակ Սրբազանին կազմանէ ուսումնասիրելին պատրաստուած ցանկը։ Իւրաքանչիւր պատգամաւոր իր խղճի թելադրութեամբ քուէթուղթը պատրաստեց և ըստ անուանական կոչման իր գաղտնի քուէն քուէտուփին մէջ ձգեց։ Անմիջապէս վերջ Գործադիր Տեսուչ Ժողովոյ հաւանութեամբ, կրօնական և աշխարհական 9 անդամներ ընտրեց քուէհամարի գործողութիւնը կատարելու համար։ Այսինքն մէկ բարձրաձայն կարդացող, երկու ասնոր վրայ հսկող, երկու հակակշռող քարտուղարներ, իւրաքանչիւրը աշ ու ձախ ունենալով մէյ մէկ հսկող։

Քուէարկութեան արդեանց մէջ առաւել քուէ ստացող վեց եպիսկոպոսներուն անունները հետեւեալներն են։

Գեր. Տ. Տրդատ եպսկ. Պալեան 44, Տ. Սահակեանոս եպիսկ. Յովակիմեան 42, Տ. Բարթողիմէոս արքեպիսկ. Զամչեան 40, Տ. Ներսէս եպիսկոպոս Ասլանեան 39, Տ. Սահակ եպիսկ. Խապաեան 37, Տ. Մովսէս եպիսկ. Կէօմրիւքճեան 34 քուէ։

Գործադիր-Տեսուչ Գեր. Տ. Մովսէս եպիսկ. Կէօմրիւքճեան իր սրտագին շնորհակալութիւնը յայտնելով պատգամաւորաց և Մէջթուպճի պէյին Ժողովը փակեց ժամը 10½ին։ Եւ անմիջապէս հեռագրաւ հաղորդեց Պատրիարքարան միւսեալ վեց եպիսկոպոսներուն անունները։ Նիստը յետաձգուեցաւ վեցանուն ցանկին Պոլսէն վերադարձին։

Բուէարկութեան ընդհ. արդիւնքը։

Տ. Մեսրոպ եպիսկ. Սուքիասեան 1, Տ. Մաղաքիա Օրմանեան 1, Տ. Բարթողիմէոս Զամչեան 40, Տ. Մելքիսեդեկ Մուրատեանց 1, Տ. Սահակ Խապաեան 37, Տ. Կիրակոս Փէքմէզեան 3, Տ. Ներսէս Գէորգեան 2, Տ. Մամբրէ Մարկոսեան 10, Տ. Սահակեանոս Յովակիմեան 42, Տ. Գէորգ Եպիսկ. Ալն. Բիւզանդ էֆ. Հանէսեանի ընդ Ազն. Օր. Նաղենիկ Մ. Պալլարեանի ամուսնութեան առթիւ փոխանակեալ նուիրատուութիւնն եղած են Հիւանդանոցին.

Տրկին Հռիփսիմէ Գ. Ղազիկեան 108. Տօար Խաչով էֆ. Գ. Քէօսէեան կարնեցի 108 ղրշ.։

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Կիրակի 6/19 Հոկտ. Իսկիւտար Իճատիէ, Գաբրիէլեանց բնակարանին մէջ, տեղի ունեցաւ նշանախօսութիւնը Սարգիս էֆ. Կ. Մեծատուրեանի Ազն. Օր. Մանիկ Ն. Գաբրիէլեանի հետ։ Երկու կողմէ ազգականներու և բարեկամներու ընտրուած խումբի մը ներկայութեանը։ Երկու ընտանիքներն ալ, հրապարակին վրայ ծանօթ սեղանաւորներ են։ Սարգիս էֆ. Կ. Մեծատուրեան, Բինկեանի հարուածանօթ գերդաստանին մէկ շառաւիղը, իր պարկեշտութիւնով, աշխատասիրութիւնով և հմտակրելի բնութիւնովը, իբր յանձնակատարմամբ առական, փայլուն դիրք մը գրաւած է հրապարակի վրայ։

Ազն. Օր. Մանիկ Ն. Գաբրիէլեան Սկիւտարի Երմոնեան վարժարանին մէջ առած ուսումովը, բարեկրթութիւնով ու ստացած ընտանեկան առողջ դաստիարակութիւնովը, իր նոր կոչումին հիանալիօրէն պատրաստուած է արդէն։

Մեր սրտագին շնորհաւորութիւնները։

* * *

Սարգիս էֆ. Մեծատուրեան, այս առթիւ Ակնայ Որբանոց-վարժարանին կը նուիրէ վեց մսուան «Մանզումէի էֆքեար»՝ զոր վաղուան թիւէն սկսեալ կը ղրկենք։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

21 Հոկտ. 1902

Ֆրանս. 3%	(3% Français)	99 92
Ռէժի	(Tab. Turcs)	360 —
Գոնսոլիտ.	(R. Turque D.)	28 32
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	119 —
Պանք. Օթթ	1 52(Banque Ott.)	588 —
Գրանսվալ	(Transvaal)	148 50

ՄԱՐԴԱՇՄԱՐԻ ՆՈՐ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԸ

Մարդահամարի կատարման եղանակը

61. Մարդահամարը, յաջորդ յօդուածներուն մէջ ցոյց արուած եղանակով, իրաքանչիւր գաւառակի մէջ կազմուելիք յանձնաժողովներու միջոցաւ կը կատարուի։ Գաւառակի մը մարդահամարը առ առաւելն երեք ամսուան մէջ պիտի աւարտի, և այս յանձնաժողովներուն ծախքը Օսմանիք Թէղզէրէներուն հաւոյթէն պիտի հոգացուի։

62. Մարդահամարի յանձնաժողովները կը կազմուին ամէն մէկ գաւառակի Իսարէի ժողովին և Թաղապետական ժողովին մէյմէկ անդամներէն՝ նահանգներու կեդրոններուն մէջ՝ Մարդահամարի վերատեսուչէն, և գաւառներու ու գաւառակներու մէջ՝ Մարդահամարի պաշտօնեաներէն և երկու Բէյտիֆ սպաներէ, և նախագահութիւնը կը վարէ Իսարէի ժողովին անդամը։ Խառն ժողովուրդ ունեցող գաւառակներու մէջ, ոչ-իսլամ հասարակութիւններէն ո՛րը որ բազմամարդ է, անոր՝ թաղապետական ժողովին մէջ ունեցած անդամը պիտի անդամակցի Մարդահամարի յանձնաժողովին։ Այս յանձնաժողովներուն պիտի ընկերանան նահանգներու կեդրոններու մէջ Բ. քարտուղարը, և գաւառներու ու գաւառակներու մէջ՝ դուրսէն վարձուած քարտուղար մը և գրել ու կարդալ գիացող Բէյտիֆ Պաշ-Զաւուշ մը։ Այն տեղերը ուր Բէյտիֆ զօրք չկայ, Մարդահամարի յանձնաժողովին ընկերացող Բէյտիֆ սպաները և Պաշ-Զաւուշը կանոնաւոր (Նիզամիէ) զօրքերէն պիտի առնուին։ Իսկ եթէ կանոնաւոր զօրքի Պաշ-Զաւուշ մը ալ չի գտնուի, այդ պարագային մէջ դուրսէն մէյմէկ քարտուղար պիտի առնուի։ Իսկ այն գաւառակներուն մէջ ուր թաղապետական ժողով չկայ, Իսարէի ժողովները դուրսէն պատուաւոր անհատ մը պիտի ընտրեն իբրեւ անդամ Մարդահամարի յանձնաժողովներուն, որոնց տրամադրութեան տակ պիտի դրուին նաեւ մէյմէկ և ի հարկին երկերկու ոստիկան։

(Շարունակելի)

ՍԱՐՐԱՖԻՏԷ

ԳԱՎԱԹԱ ԳՕՐՍԱՍԸ

Էսկ. Ուսմանիէ ագչ. գաբ.	30—18½
» » էն եիւքէք	30—24
» » էն աշաղը	30—18
Բուսմէլի չըմէնտ. ագչի գաբան	116—⅜
» » էն եիւքէք	116—¾
» » էն աշաղը	116—¼

ՊԱՆԴԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Բէժի ագսիոնը Օս. լիր.	—
Սիկարէթ Ա.	0—20
» Բ.	—90
Թրամվայ	5—47
Ժուլիանոս	1—32
Օպլիկասիոն Թրամվայ	495—
Ասիւրանս	3—87
Գօրբօրասիոն	0—07
Գոմմէրսիալ	0—09
Լօրիսմ	80—
Պանք Նասիոնալ տը Կրէդ	413—50
Թրանսվալ	148—
Ընթերմ Թաւվիլաթը	496—
Անատօլը չըմ ագսիոնը	10—60

ԱԳՈՂԷԼԷՐԻՆ ՖԻԾԱԹԸ

Օսմ. լիրաը 100 ղ. ասն	ղ. բր.
Պէյազ մէճիտիէ ֆարգը	108—01
Մէթալիզ	102—25
Ինկիլիզ լիրաը	109—39
Ֆրանսըզ ալթունը	87—15
Բոլ	90—
Գրէմից ալթունը	51—06
Գարպոն գայմէսի	8—65

ԷՎՐՕՊԱ ԳՕՐՍԱՍԸ

Լօնտրա 20 հոկտեմբեր

Ինկ. էհսամը Ինկ. լիրաը	93—25
Օսմ. էհսամը գաբանաը	28—12
» » Բ	54—50
« » Գ	30—87
Օսմանլը Պանգասը	13—63
Մըսրը Տուլ. մութթահը ազ	109—25
Պուլկար իսթիգրազը	92—
Գոմպիո Բարիզ 3 այ վազէ	25—32½
Թրանսվալ	5—93
Շարթրէթ	3—34

Պէրլին 20 հոկտեմ.

Բուսմէլի չըմէնտֆ. (մարգ.)	120—70
Լօնտրա իւզէրինէ գամպիո	20—275

—

Վիէննա 20 հոկտեմ.

Լօնտրա իւզէրինէ գամպիո	239—20
Բուսմէլի չըմէնտֆէրի ֆր.	112—50
Օսմանլը Բէժի ագսիոնը	327—

—

Բարիզ 20 հոկտեմ.

Ֆրանս էհս. 3% ֆր.	100—
Եէնի Օսմ. էհսամը գաբանաը	28—32
Բուսմէլի չըմէնտրիֆէրի	120—75
Իթալիա էհսամը	102—90
Բուխորիթ Թիւրք	589
Օսմանիյէ	465—
Տուան Օթօման	512—
Սրանսեալ	87—45
Թրանսվալ	151—
Էշիրպէն իւնիֆիէ	111—50
Զարթրէթ	86—

ԳԱՄՊԻՕ

Լօնտրա	109—10
Բարիզ 3 այ վազէլի	23—01⅛
Ֆիորէն Մանտա	21—91

)(23)(

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ՆԱՐԵԿ

ԳՐԱԲԱՐ ԲՆԱԳԻՐԷՆ ՔԱՐԳՄԱՆԵՑ

ՔԱՍԻՄ

ՍՐՏԻ ԽՈՐԵՐԻՆ ԽՕՍՔ ԱՌ ԱՍՏՈՒԱԾ

Գ. Եթէ զինուոր տեսնեմ, մտուան կ'սպասեմ. եթէ լրբեր՝ խաւութեան, եթէ դիւանադպիր՝ կորսուած մուրհակի դարին, եթէ օրէնսգէտ՝ անէծքի։ Եթէ աւետարանիչ տեսնեմ, կ'սպասեմ որ թաթափէ ոտքին փոշին։ Եթէ բարեկրօն տեսնեմ, յանդիմանութեան կ'սպասեմ, իսկ եթէ անկիրթ մը՝ սիրտ ծակող խօսքերու։ Եթէ ընտրութեան ջուրովը փորձի ենթարկուիմ կը խորտակուիմ, եթէ դատուելու դեղը առնեմ՝ կը սատկիմ. եթէ բարիքի բերք մը տեսնեմ, չար կարձելով կը փախչիմ. եթէ վերցուած ձեռք մը՝ կը ծռիմ. եթէ փոքրիկ խրատ մը՝ կը սարսափիմ. եթէ թեթեւ թնդիւն մը լսեմ, տեղէս կը ցատկեմ։ Եթէ ըմպելիքի զուարճութեան հրաւիրուիմ, կը դողամ. եթէ Քու մեծութեանդ դիմաց ելնեմ, կը սարսափիմ, եթէ բան մը հարցուելու կանչուիմ կը պապանձիմ. եթէ իրաւունքով քննուիմ, կը համրնամ։ Արդ՝ իրարու վրայ բարդուած այսչափ ամենաթշուառ ու ողորմելի տարակուսանքներս որոնք անտեսոյթ նեարով սրախս զգացումները՝ ներքէն կը խոցոտեն անբուժելի ցաւերով, բեւեռի նման գամուած են հոգւոյս մէջ, ուրկէ կարելի չէ դուրս հանել զանոնք որ թարախի ու վէրքի կրկնակ հարուածով չարաչար մեռնելու վտանգը կը նախազգացնեն ինձ։ Մթերուած թարախն ու երկաթով ամրափակուած ներքին գաղտնիքներս երկիւղ կ'ազդեն ինձ անխնայ ձգուած ծածուկ վէրքերուս նկատմամբ, որոնք չունչիս ելլելուն կ'սպասեն։ Անոնց նեղութենէն չարաչար կը ճնշուի ձայնս ու աղաղակս որոնց խառնելով արցունքներս ու հոգւոյս լալագին թախծանքները ինձի հետ աղօթող երկրաւոր (հին) նահատակներու մաղթանքին հետ ՔԵզ կը նուիրեմ որ ամէն բանի հնարը ունիս։ Վերջին հանգանաններովս եւ ալ կը միանամ հոս՝ վաթը բնակող այն ամէնուն որոնք իրենց ըղձանքի աղերսներն ու ողբի արցունքները երկինք կը մատուցանեն։ Անդորր կեանք ու հանգիստ չնորհէ՝ ինձ, Տէ՛ր, որ այս պարապ երկրագործութեան ողորմելի աշխատաւորն եմ. Դուն որ ամէն բանի մէջ լման ես ու ամէն առթիւ փառք կ'ստանաս։

Նոյն այն հոգեղէն ազբարելի մարդանվերոյն ու ոգեխառն հեղինակներուն նո՛ր յաւելուածը։ Սրտի խորերէն խօսք առ Աստուած.

ԻԴ. ԽՕՍՔ

ԽՍՔ. ո՞ր բաներուն արժանաւոր սեպելով զիս աղաչելու մտանեմ։ Արքայութեանը՝ որմէ չեղեցայ, թէ փառքիդ վայելչութեանը՝ որմէ զրկուեցայ. անմահ կեանքի՝ որմէ վռնտուեցայ, թէ հրեշտակներու պարակցութեանը՝ ուրկէ զատուեցայ։ Արդարներու մտանկցութեանը՝ որոնցմէ հեռացայ, թէ իրր ուռը կենդանի որթին՝ ուրկէ հարթուեցայ։ Իրր մասը ուրախութեան ծառին՝ ուրկէ չորցայ, թէ իրր ծաղիկը փառքի չնորհին՝ որմէ թափեցայ։ Իրր ժառանգորդը պարծանքին՝ որմէ զրկուեցայ, թէ իրր հարազատը հարենական գիրկին՝ որմէ դուրս ինկայ։ Լուսեղէն զգեստովը պարծիմ՝ որմէ մերկացայ, թէ վերադարձին սպասեմ Ընդունողին՝ որմէ խորթացայ։ Ըղձալի լոյսին դիմեմ որմէ ազատուեցայ, թէ Ցիսուսի ոսկորներուն փակչիմ որմէ մերժուեցայ։ Ասոր թեւերուն մտանեմ՝ որմէ օտարացայ, թէ ապաւէնին ապաստանիմ՝ որուն թշնամացայ։ Փրկութիւնով նորոգուելու յուսամ՝ որմէ մահացայ, թէ զուարթ զգաստութեանը՝ որմէ լքուեցայ։ Կենաց ուխտի կանոնին՝ որմի փոխուեցայ, թէ հաստատ սահմանին՝ ուրկէ սահեցայ։ Պնդութեանը անշարժ վէմին, ուրկէ գլորեցայ, թէ գումարաակի շարքին (սուրբերուն) ուրկէ դուրս մնացի։ Անդրանիկներու քաղքին մէջ հաստատուիմ, ուրկէ գերի գնացի, թէ ամէն օրուան հացին վրայ աղօթեմ որուն համար չաշխատեցայ։ Աշխատութեանս փոխարէնը խնդրեմ օրուն համար չքրտնեցայ, թէ պարգեւով պսակուիլ՝ որուն արժանի չեղայ։ Կեանքի (օմարին մէջ) արձանագրուիմ, երբ անկէ չնչուեցայ, թէ երախտիքներուդ նուէրն ինչեմ զոր միշտ մոռցայ։

Բ. Անա կարեցաւ, խզեցաւ կապը ապրելու յոյսին, զզուելի բորոտութիւնը տիրեց վրս. ամբողջ մարմնովս խառնցայ, վարակեցայ, մաղեցայ, ապականութիւնը չրջապատելով մեռցաց զիս ատուածային տեսակեալով։ Աննշան պալար մը (ուռիմ) փայլուն ու ազեղ՝ ճերմկցած, նախկին երկեակ երեւոյթներէն (բորոտութենէ) պակուած մնացորդ մը՝ ինչ որ կրկնակ անմաքրութիւն կը նշանակէ։ Պարծանքի նշոյլը բոլորովին մարեցաւ ինձ համար. փրկութիւնը մատնուեցաւ, բարին չուքը միայն մնաց. կեանքի ճամբան կատարելապէս գոցուեցաւ՝ մթութիւնը վերցաւ, դատաստանի տանքը չմատեցաւ, մահուան թոյնը մէջս արծարծեցաւ, սպանուածը (մեղքը) կրկին կենդանացաւ, նաւահանգիստը մեծ քարերով լեցուեցաւ, յոյսի ճամբան փակուեցաւ, չնորհքի վերարկուն ինձմէ հանուեցաւ, փառքին վայելչութիւնը աղօտացաւ, առաջնորդող հանձարը խափանեցաւ, կշտամբանքի փուչը չաւացաւ, անօրէնութեան ոսոը ծաղկեցաւ, դժոխքին բոցը ինձ համար բորբոքեցաւ, (մեղքերու) ծառայութեան լուծը ատատկացաւ, սարկութեան կապը ամրացաւ, տունը կանգուն բռնող (սիւնը) անա ինկաւ, բարձրաւանդակին նեցուկը կործանեցաւ, ընտանեկան միութիւնը բաժնուեցաւ, սրբութիւնը սիրող Աստուծոյ հոգին տրտմեցաւ։

(Շարունակելի)

ԱՍՍՈՒՄԻՆ ՏՈՒՆԻՆ ՄԵՋ ԿԱՐԵՎՈՐ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԱՆՀԱՅՏ ԱՌԱՆՑՔՆԵՐ

Մարտ մեր մամուլը գրում է, որ Ասսամի նահանգի Գաուհաթի քաղաքում գտնվող Ասսամի Գրական ընկերությունը, որը հանդիսանում է Ասսամի գրողների ամենամեծ միությունը, հրավիրել է Ասսամի գրողների 1900 թվականի ամենաբեղմնավոր գրողներին՝ նրանց գրքերը ներկայացնելու համար։ Ընկերությունը ստացել է 12,000 տարբերակներ։ Ասսամի գրողներ՝ 9,000 տարբերակներ։

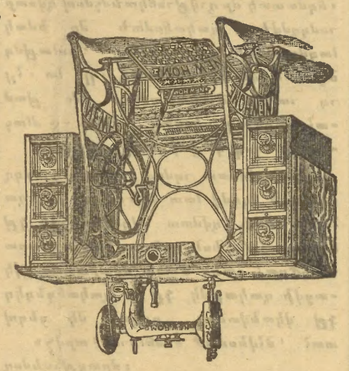

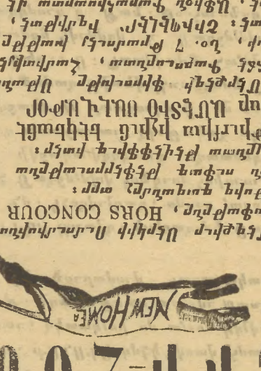

ԱՍՍԱՄԻ ԳՐԱԿԱՆ ՄՐՑՈՒՄԸ ԵՎ ՆԵՐԿԱՅԻՍ ՏԱՐԻՆ ՍԱՀՄԱՆՎՈՒՄ

1900

ԱՍՍԱՄԻ ԳՐԱԿԱՆ ՄՐՑՈՒՄԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ՍՈՒՐԱՋ ՍԱՐՄԱ

Ասսամի Գրական մրցումի նախագահ Սուրաջ Սարմա։